СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 230. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 23-го листопаду 1945. No. 230. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, November 23, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СТРАЙК АВТОМОБІЛЕВИХ РОБІТНИКІВ У ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС У 20 СТЕЙТАХ

Юнія автомобілевих робітників видала у вівторок вечером 20. листопаду з Дітройту наказ усім робітникам, які працюють у підприємстві Дженерал Моторс, вийти на страйк в середу ранком 21. листопаду. Наказ відноситься до всіх робітників, отже не лише до тих, що заняті в Дітройті, але й тих, що працюють в інших містах та стейтах. Страйком обняти є около 20 стейтів і 600,000 робітників. Огляду, що числення часу не є тесаме у всіх стейтах, а юнія наказала, щоб робітники вийшли на страйк одночасно, страйк розпочався в різних годинах, відповідно до положення стейтів.

Наказ страйку видала юнія тому, що корпорація Дженерал Моторс не дала відповіди до 4. години у вівторок на її пропозицію піддати спір за платню під мировий суд, лише відложила її до пятниці 23. листопаду.

Коли на пресовій конференції у Вашингтоні запитали президента Трумана, чи Білий Дім вмішається у цей страйк, він відповів, що він цього не зробить.

МІСЦЕВА ПОШТОВА ОПЛАТА БУДЕ ЗНИЖЕНА.

Поштова Комісія палати ухвалила знизити поштову оплату на місцеві листи з трьох на два центи. Ця справа має ще перейти в повній палаті і сенаті.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА ЗЛУКУ ОБОРОННИХ СИЛ І САМОВИСТАРЧАЛЬНІСТЬ.

На конвенції Американського Леґіону, яка саме тепер відбувається в Шікаґу, виголосив один із найсильніщих зазивів за злуку американських боєвих сил свіжо іменований начальник головної булави ґенерал Двайт Д. Айзенгавер. У промові клав він головну увагу на те, щоб перевести примусово загальний військовий вишкіл і зробити Америку такою сильною, щоб вона могла оборонитися сама без помочи приятелів. Коли Айзенгавер появився у бенкетовій салі, де він мав виголосити промову, його приняли незвичайно овацiйно і припняли йому почесну Медалю Визначної Служби Американського Леґіону.

ПРЕЗИДЕНТ ВІРИТЬ У ПОСТІЙНИЙ МИР.

Вчасі пресової конференції у Вашинґтоні запитали президента Трумана, що він думає про мир, коли після проголошення світового миру надії нема миру. На це президент відповів, що не треба попадати в розпуку, бо постійний мир може бути і мусить бути, інакше світ буде знищений. Одначе президент виявив також, що Америка виробляє дальші атомові бомби.

АМЕРИКА ПОБИЛА ЛЕТУНСЬКИЙ РЕКОРД.

Повітряні сили Злучених Держав добули новий світовий рекорд у полеті на далеку віддаль, коли боєвий літак Б-29 перелетів без спочинку простір 8,198 миль між островом Ґвам і містом Вашинґтон. Цей бомбовик залишив увесь воєнний виряд і перебув дорогу в 35 годинах і 5 минутах серед бурі й непогоди. Останніх 7 літ рекорд у полеті на далеку віддаль був у руках британців.

СЕНАТ ЗА ВІДДАННЯ СТЕЙТАМ БЮР ПРАЦІ.

Сенат приняв 35 голосами проти 31 внесок буджетової комісії, щоб стейти перебрали назад бюра посередництва праці („Юнайтед Стейтс Емплоймент Сервис") під свою адміністрацію впродовж 120 днів. Президент домагався такого звороту аж на 1. липня 1946 р. Ці бюра перебрав федеральний уряд від стейтів в 1942 р.

РОЗБІЖНОСТИ НА КОНФЕРЕНЦІЇ КАПІТАЛУ І ПРАЦІ.

Упродовж тижня Комітет Збірних Переговорів радив над спільними способами, якими можнаб осягнути ціль у збірних переговорах між підприємцями й робітниками. Одначе виявилося, що обі сторони не можуть найти спільної формули і тому заступники підприємців оприлюднили засади, які вони обстоювали. Ці засади такі: 1. робітничі юнії мають бути під контролею закону, а їх стан і відповідальність має бути точно означена; 2. робітники мають мати також відповідальність у законі званім Краєвий Акт про Відношення Праці; 3. робітники мають зрезиґнувати з недоторканости, як це передбачено в законі проти трестів; 4. як підприємці так і робітничі орґанізації мають зложити бондову запоруку, що дотримають контрактів і не допустять до локавтів чи страйків; 5. обі сторони мають згодитися, що вільно запізвати котрунебудь сторону до суду за зломання контракту.

Крім цього розходження вийшло ще непорозуміння в комісії для репрезентації і правничих спорів.

Айзенгавер начальником ґенерального штабу, Нимец начальником морських операцій

Президент Труман оприлюднив ві второк 20. листопаду зміни в головних становищах американських боєвих сил. Із становища начальника ґенерального штабу армії зрезиґнував ґенерал Джордж С. Маршал, а на його місце іменував президент ґенерала Двайта Д. Айзенгавера, недавного команданта всіх аліянтських боєвих сил в Европі і головного команданта американської окупаційної армії в Німеччині. Айзенгавер перебуває під цю пору в Злучених Державах і обійме нове становище негайно.

Водночас адмірал Ернест Дж. Кінґ зрезиґнував із становища голови штабу морських операцій, а на його місце іменований адмірал Честер В. Нимиц, який був спів-командантом аліянтських сил на Пасифику. Він обійме нове становище після Різдва. На його місце буде іменований командантом фльоти на Пасифіку адмірал Реймонд С. Спруанс, а на місце ґенерала Айзенгавера стане командантом окупаційної армії в Европі лютенант-ґенерал Джозеф Т. Мак-Нарні, який досі був командантом американської армії на побережжу Середземного моря.

ҐЕНЕРАЛ АЙЗЕНГАВЕР ЗАРЯДИВ СЛІДСТВО В СПРАВІ ВІДНОСИН У МАНГАЙМІ

У листі до З. У. А. Допомогового Комітету з 23. жовтня 1945 ґен. Двайт Д. Айзенгавер повідомляє, що він отримав звіт від комітету в справі погромів над біженцями в таборах в Мангаймі і що зарядив слідство в цій справі, як про це сповіщають редакцію „Свободи" з Філядельфії.

РУЗВЕЛТ ПЛЯНУВАВ БЛЬОКАДУ ЯПОНІЇ В 1940 Р.

На переслуханню перед конґресовою комісією для Перл Гарбору виявив адмірал Джеймс О. Ричардсон, що президент Рузвелт плянував торговельну бльокаду Японії ще в р. 1940 на випадок, колиб Японія розпочала зачіпну акцію проти Британії після поновного вітворення Дороги в Бурмі. Британія згодилася передати Америці базу в Синґапур в додатку до британської помочи на західньому Пасифіку.

Труман пропонує, щоб асамблея Орґанізації Обєднаних Держав занялась охороною атомової бомби

Президент Труман знов забрав голос у справі тайни з атомовою бомбою. І поступив, як згідно пишуть, дуже ліберально, бо запропонував, щоб усі держави мали голос у виборі комісії, що сформувалаб, як треба охороняти атомову енерґію як воєнну зброю. Іншими словами, як захоронити тайну для цього, щоб вона не була використовувана для воєнних цілей. Президент Труман є за те, щоб цю справу, як він її представляє, віддати Ґенеральній Асамблеї Орґанізації Обєднаних Держав, що збирається на свої перші наради дня 2. січня 1946. Та Асамблея повинна би вибрати комісію для контролі атомової енерґії. Це мова про ту саму комісію, на яку погодився і британський премієр Атлі, перебуваючи у Вашинґтоні та переговорюючи з президентом Труманом саме у цій справі.

В ІНДОНЕЗІЇ НЕ ІДЕ ДО ЗАМИРЕННЯ, А ДО БІЛЬШОГО РОЗЯРЕННЯ

Боротьба між британцями і індонезькими націоналістами загострилась і поширилась на цілу Яву. Британські звідомлення подають про звірства, яких малиб допускатись індонезькі крайні елементи над полоненими британцями, яких мали живцем краяти. Теж подається, що британці втратили 580 вояків, які то втрати вважається високими, коли брати під увагу спосіб воювання. Теж кажеться, що індонезькі націоналісти мають до 20,000 добре виеквіпуваного війська довкола Сурабаї.

НЕ БУДЕ КОЛЬОНІЯЛЬНОГО ПАНУВАННЯ, КАЖЕ ВІЛЬГЕЛЬМІНА

Королева Нідерляндів Вільгельміна промовляла перед нідерляндським тимчасовим парляментом і жаліла, що на Яві ллється кров. Казала, що уряд буде старатись спасти Індонезію для індонезців і голяндців на підставі добровільної згоди. Заповіла конференцію імперії, яка перемінить імперію на Нідерляндський Камонвелт, опертий на льокальній автономії.

ВЗИВАЄ АРАБІВ ПОСТУПАТИ ОСТОРОЖНО В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ

Ібн Савд, король Савді Арабії, візвав арабів, щоб ждали, поки не вияснится цілковито справа Палестини і до того часу не завдавали Британії ще більше клопотів. Справа Палестини буде справою між арабами і Британією, а не між арабами і жидами. Щодо жидів, то він назвав їх „негідними ворогами" і такими, що „не спосібні стати перед нами". Ще казав, що „це може бути в інтересі жидів, щоб араби і Британія не дійшли до згоди". До цього треба додати, що Надзвичайна Конференція Сіоністів в Лондоні виявила своє невдоволення щодо британських пропозицій в справі Палестини.

ВЕРТАЮТЬ ДОМІВ.—Це сцена, яких тепер багато в Европі, а зокрема в Німеччині. Вона знята на залізничім двірці Ангальтер у Берліні. Троє старих, дв жiінки і один мужчина, ждуть на поїзд, щоб забрав їх з усім добром, що їм залишилось, до нових місць осідку. Це бездомні, чи там виселені. Доносятьш що поїзди завалені тепер того роду людьми.

ЗАЧАВСЯ В НОРЕМБЕРЗІ СУД АЛІЯНТІВ НАД НАЦІСТІВСЬКОЮ ВЕРХІВКОЮ

Дня 20. листопаду зачалася судова розправа проти 20 бувших найвищих представників націстівського режиму в Німеччині, яких чотири потуги — Злучені Держави, Велика Британія, Совєтський Союз та Франція — обвинувачують в тому, що вони спричинили в світі Другу Світову Війну. Розправу веде Міжнародний Мілітарний Трибунал. Судді: сер Норман Биркет і лорд-суддя Лоренс — представник Британії, Френсис Бидл та Джан Ж. Паркер — від Злучених Держав Америки, ґен. І. Т. Нікітченко і А. Ф. Волков — від Совєтів, а Анрі Донедіє де Вабр і Роберт Фалько — від Франції. В першім дні розправи не було видно головних прокураторів, якими є: ґен. Роман А Руденко від Совєтів, сер Гартлі Шовкрос від Англії, Франсоа Ментон від Франції. Їх заступали заступці прокураторів, а саме: Сидні Алдерман за Америку, сер Дейвид Махвел-Файфі за Британію, Шарль ді Бост і Пол Косте-Флорет за Францію, а полковник Юрій Покровський за Росію. Вони виголосили промови у звязку з обвинуваченнями, піднесеними від імені їхніх країв. Читання акту обвинувачення забрало понад пять годин. На лаві обвинувачених засіли: Герман Ґерінґ, Рудольф Гес, Иоахим Рібентроп, Вільгельм Кайтель, Альфред Розенберг, Ганс Франк, Вільгельм Фрік, Юліюс Штрайхер, Вальтер Функ, Гяльмар Шахт, Карль Деніц, Еріх Редер, Бальдур фон Ширах, Фріц Завкель, Густав Иодль, Франц фон Паппен, Алберт Спер, Константін фон Найрат, Ганс Фрічше. До цього треба ще додати, що крім тих осіб, є ще властиво на лаві обжалованих — як це виразно підкреслюють американські кореспонденти — цілий німецький нарід. Особи, які тепер відповідатимуть за свої злочини, є всілякого роду, почавши від того, що був першим по Гітлері, себто Ґерінґа, а скінчивши на дипльоматичних представниках, ґенералах і адміралах. Всі вони сидять на суді як прості, звичайні злочинці. Ті кореспонденти, що їх памятають з верхів націстівської сили і помпи, просто своїм очам не вірять, коли тепер приглядаються тим самим особам.

ЯК Є В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ?

Про це, що діється в Німеччині, що є під совєтською владою, буде можна знати в Америці доперва тепер. Ґен. Двайт Айзенгавер заявив, що прийшло до порозуміння між ним і маршалом Жуковим, російським командантом, щодо виміни кореспондентів. А це означає, що американські кореспонденти будуть могти відвідувати німецький терен, що є під зарядом Совєтів.

В ІРАНІ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

З Тегерану повідомляє Юнайтед Прес, що совєтські війська, що є в іранській провінції Азербейджен, не допустили на цю територію відділів жандармерії, висланих центральним урядом для успокоєння провінції, в якій мало вибухнути повстання.

НЕМА НІЯКОГО ПОВСТАННЯ!

Так пишеться в московських „Ізвєстіях" про розрухи в Ірані. Це ніякий „сепаратистичний рух", пише совєтська ґазета, а тільки невдоволення населення з цього, що воно не може добитись „елементарних демократичних прав". Проти автономного руху, пише далі газета, є тільки „реакціонери" і „антидемократи".

ПРОТИ БРИТАНІЇ!

В Москві складають вину за „фальшиві" вісти про совєтську інтервенцію в Ірані на Британію. „Ізвєстія" пишуть, що таким способом Британія хотілаб відвернути очі світу від того, в що вона сама заанґажована, а саме від клопотів в Палестині й Єгипті, а далі в Індонезії.

АМБАСАДОРИ ІРАНУ ПРОСЯТЬ ПОМОЧІ.

Іранські дипльоматичні представники звернулись до урядів в Вашинґтоні й Лондоні з предложенням повзяти певні кроки, щоби припинити вмішування Совєтів у справи Ірану. Зокрема натискається на Британію, бо вона зобовязана договором до охорони територіяльної ненарушимости.

В ОБОРОНІ ЯМАШІТИ.

На судовій розправі проти японського ґенерала Томоюки Ямашіти як воєнного злочинця виступав як свідок ґен. Акіра Муто, начальник штабу Ямашіти. Він доказував, що Ямашіта ніколи не кватирував в Манілі й ніколи не був начальним командантом, бо таким був полевий маршал ґр. Теравчі. Далі казав, що Ямашіта мав під своєю командою тільки третину війська, що було в Люсоні. При тому розповідав про погане положення японців, додаючи, що американці могли їх розторощити одним сильним ударом. Казав, що це було просто неможливим, щоб Ямашіта міг тоді усе провірити, хоч було багато такого, що не повинно було статись.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЯКУЙТЕ, АЛЕ ТЕЖ І БОНДАМИ ПЕРЕМОГИ!

Популярне, американське свято — День Подяки — є цього року знов, як у давних часах, родинним радісним святом. Бо хоч не всі вже повернули з далеких країв і війни, то принаймні є та потіха, що когось з найдорожчих, що десь далеко, не жде вже ворожа куля.

Правда, не в кожному домі буде повна радість. Буде багато таких домів, де рідня буде заливатись слізми, бо бракуватиме батька, сина, брата, а то й сестри чи дочки... Вони вже не вернуть, бо заплатили своїм життям, щоб інші могли зажити в спокою і в щастю. Для таких родин, що понесли такі великі втрати, моглоб нині бути розрадою тільки одно: Віра, що жертви їх найдорожчих не пішли намарне, що світ, отой новий світ, стане дійсно Божим Світом. Та, на жаль, на таку віру тепер тяжко здобутись, коли глядіти на те, що діється в світі. І це є те, що нині найбільш гнобить людське серце, а в тому і серце такого свободолюбного американця, що йшов до цеї війни головно задля оборони Америки та ратування християнської цивілізації.

„День Подяки", коли його брати з чисто американського боку, є днем, що нагадує кожному з нас, щоб він хоч раз у рік застановився, яким це є великим для нього щастям жити в Америці — на свободі й серед достатку. Так, серед достатку! Бо хоч би ми не були тут ніякими багатирями, а тільки найзвичайнішими чорноробами, то куди приємнійше наше тутешне життя до злиднів, що їх переносять нині сотні мілонів людей в чужих краях. А колиб ми хотіли говорити про це ще як американські українці, то чим є наша біда в Америці в порівнанню з найбагатшою і найщасливішою людиною в Україні? Правда Україна є найбагатшим краєм в Европі, коли брати під увагу її природні багатства і чудовий клімат. Є вона в Европі чимсь таким, як Злучені Держави на американським континенті, коли думати про ті дари, якими Боже Провидіння поблагословило цю країну. А проте в Україні нужда й неволя, а тут свобода і людське життя!

Чиж, маючи те все на увазі, не вартує нам усім подбати, щоб ту Америку, отой благословенний нині край, далі заховати такою, якою досі була, та зробити її ще ліпшою і досконалішою? Даймо на це нині відповідь такими ділами, яких надіється від нас у День Подяки наш уряд. Купім з цеї нагоди ще один державний бонд!. Ще один бонд Позички Перемоги! Купім, щоби допомогти нашому урядові докінчити воєнне діло й повести на широкі розміри поворот до мирного життя, не тільки в нашому приватному життю, але й в промисловому і торговельному.

І ще одно: Помагаймо таким чином вдержувати наш край сильним, а тоді і сильнішими стануть його ідеали свободи, не тільки на нашій півкулі, але й в цілому світі. А може тоді дійдуть вони згодом і до України, до поневоленого українського народу.

Про що йде в спорі між підприємцями й робітниками?

Звичайно, як чуємо про страйк, то згори знаємо, що робітники хочуть більшої платні, а підприємці не хочуть на це згодитися. Та найсвіжіші вісти про затяжний спір між підприємцями й наємцями таки, які вказують на глибші причини отого хронічного в нашому краю явища, що як і нема страйку, то є загроза, що вибухне. Це вже перетомило робітника-чорнороба, тим уже змучений конгрес, а навіть перетомлені тим газетні репортери, бо й вони бажалиб висилати до своїх газет якісь модерніші новинки, як далі про страйки те саме, що було.

Та сталося таке, що цеї проблеми ніяк не можна обминути, поки вона не вирішена. Вона вже навіть перезріла і тому вже від 5. листопаду йдуть наради між представниками капіталу й праці не так за само вирішення спору, як за наладнання способів, або, як пишуть, за наладнання апарату до вирішування спорів у будуччині.

Саме в тому часі, коли радить спільна конференція, на денне світло вийшли такі справи, які можуть мати вплив на хід конференції. Так у місті Стемфорді, у стейті Конетикат, страйкуючі робітники поставили коло фабрик підприємства Ейл енд Тавн Манюфактюринг Компані пікетів з таблицями, що в цій фабриці йде страйк і тому страйкарі не пускають нікого до фабрики на роботу. Коли власник підприємства хотів увійти до свого бюра, пікети його туди не пустили. Власник зажадав від поліції охорони, але й поліція не спішилася ломити опір страйкарів, доки не буде наказу від суду. Власник представляв справу так, що в Америці ще існує право приватної власности, а робітники твердили, що вони мають в контракті застережено право до „замкненої шапи", тобто, що власник признає право праці лише членам юнії. Щойно, коли суд дав наказ робітникам впустити власника, юнія згодилася на це і дала перепустку власникови і деяким виразно названим урядовцям ввійти до адміністраційного будинку.

Зовсім неподібний випадок стався в Дітройті. Там є три великі автомобілеві підприємства, які дають працю майже міліонови робітників. Юнія автомобілевих робітників зажадала вже давно підвишки платні на 30 відсотків. Підприємство Дженерал Моторс признало підвишку на 10%, а при тім заявило, що платня мусить іти впарі з підвишкою цін; підприємство Крайзлера ще дальше веде переговори, а підприємство Форда вислало лист до представника юнії автомобілевих робітників з небувалою досі заявою.

Ця заява Форда має 31 різних точок, які обіймають такі аргументи: заки прийде до наладнання платні, юнія має перебрати на себе відповідальність за дотримання контракту і за шкоди, які має підприємство, коли юнія ломить контракт; за час від останнього контракту між юнією і Фордовим підприємством в р. 1941 юнія застановляла роботу не менше як 773 разів; коли юнія предкладає жадання до підприємства, щоб дати підвишку на підставі зросту зисків підприємства, то юнія має предложити Фордови пляни, як вона думає збільшити видатність праці своїх членів.

При цій нагоді управа Фордових фабрик виказала, що вона оплачує просто адміністрацію юнії, бо на підставі згаданого контракту з 1941 р. підприємство Форда оплачувало своїм коштом цілу тисячу юнійних робітників, які збирали при виплатах місячні членські вкладки від Фордових робітників. Ці колектори зібрали в одній лише околиці, в Дірборн, $2,814,078.36, а загалом всі колектори призбирали для юнії вкладок на $7,779,924.65.

Така відповідь, очевидно, викликала розярення в юнії і її представник назвав таку заяву Форда як „конспірацію і акт зради супроти американського народу. Уряд мусить зломити цю конспірацію біліонової корпорації" — каже представник юнії. При цій нагоді провідники юнії вітверто заявили, що дальші переговори в справі платні мусять бути ведені на підставі інформацій про зиски підприємств. Значить, ясно зажадали, щоби підприємці показали свої книжки представникам юнії.

Як справа, порушена юнією в Стемфорді, так і справа порушена в Дітройті, змагають до одної цілі, а це довести, що робітник в Америці не є звичайним наємцем, якого можна позбути чимнебудь, а є співгосподарем в підприємстві. Ця засада є переведена в так званім законі Вагнера, на якім опирається тепер право обовязкових переговорів між підприємцями і робітниками як збірнотою-колективом. Засада співгосподарства знову опирається на теорії, що вартість предмету залежна є від вложеної праці. Отже, як хто вкладає свою працю в якесь підприємство, то він вже тимсамим причиняється до зросту його вартости.

Та з цього не виходить, щоб лише наємний робітник причинявся до зросту вартости підприємства. Його управителі, все одно, чи це власники, чи лише завідателі-менаджери, вкладають не лише свій час, але і свій талант і цей талант мусить входити в рахубу при обраховуванню вартости підприємства. Спільний інтерес як робітника так і господаря є той, що вони обидва мають варстат праці, який треба вміти пошанувати і його забезпечити. Тому, як не може легкодушно поступати робітник і полишати варстат праці, який дає йому і його родині забезпечення, так з другого боку не може господар легкодушно відправляти робітника, який дістає лише частинну нагороду за свою працю, бо другу частину він полишає господареви на розроблення і стабілізацію підприємства. Коли обидві спорючі сторони ясно обговорять цю справу знагоди теперішнього напруження в промислі, тоді не важко буде їм найти і способи наладнування різнородних непорозумінь, які є неминучі між живими людьми.

America's War Loan Record			
Loan	Quota (In Millions of Dollars)	Sales	Percent of Quota
First	$ 9,000	$ 12,947	144
Second	13,000	18,555	143
Third	15,000	18,944	126
Fourth	14,000	16,730	120
Fifth	16,000	20,639	129
Sixth	14,000	21,621	154
Seventh	14,000	26,313	188
TOTALS	$95,000	$135,749	Average 143

Микола Чубатий.

Українська культура під Совєтами

Одним із найчастіше уживаних засобів баламучення американських українців агентами Кремля, що пишуть та говорять ще українською мовою, це їх твердження про мнимий розвій української культури під Совєтами. Люди, необзнайомлені з підсовєтською дійсністю беруть таке говорення чи писання за суццу правду, зокрема ці, що замало орієнтуються в розмірах культурних надбань навіть малих народів, одначе самостійних.

Вистане, щоби совєтський орган, писаний українськими літерами надрукував один чи другий вірш, написаний українським підсовєтським письменником в часі наїзду Гітлера на Україну, щоби деякі люди стали присягатися, що під Совєтами українська культура розвивається свобідно. Природно, що Кремль в часах, коли Гітлер стояв над Волгою та коли, як йому здавалося, була для большевиків небезпека, що німці готові проголосити самостійну Україну, то він тоді позволяв надрукувати одну чи другу книжечку, одну чи другу збірку поем, що мають багато українського сентименту. Колиж небезпека минула, то й на таке не позволяли. Глядячи одначе на цілість культурних надбань українців під совєтами в останніх 15 літах, слід ствердити, що в нормальних обставинах мала Карпатська Україна з пів міліонами українського, напів неграмотного населення більше випродукувала літературних чи наукових творів, що стоять в звязку з українською культурою, ніж велика та багата „українська радянська республика". Від пятнацяти літ наділі ціле українське культурне життя під Совєтами спинене, а національна душа є гангренована тільки похвалами на честь Сталіна, кремлінських диктаторів та старшого московського „брата".

Совєтська культура змістом, українська тільки формою.

Большевики навіть з тим не таяться, що культура підсовєтської України має бути тільки формою українська, але змістом совєтська. Іншими словами, що дух української культури має бути неукраїнський, совєтський, дарма, що поданий в українській мові. Річ природна, що в українській мові можна подати теж найбільш поганьн, найбільше шкідливу отрую для української національної душі. Можна в українській мові опоганювати українське минуле, можна найкращих патріотів українського народу клеймити найгіршими ворогами. Так теж на ділі в Совєтах робиться. В Совєтах всі борці за незалежність України, особливо за незалежність від Москви, це зрадники українського народу. Зате приятелями її є такі, як цар Петро І. та цариця Катерина II. „Це той Перший, що розпинав нашу Україну, а Вторая доконала 'Матір сиротину", писав колись Тарас Шевченко. Та тепер подається в Совєтах українському народові до вірування щось інше, таке, що цілком противне тому, що писав Шевченко.

Колись під совєтською культурою розуміли соціялістичну культуру. Та нині це вже не соціялістична, але таки російська культура, бо слово совєтський нині вважають в Москві вже тільки другим словом на означення російський.

Та й з самою українською мовою не все в порядку. Колись українська мова і під Совєтами розвивалася свобідно. Появлялися високо вартісні твори, що основно опрацьовували українську літературну мову як окрему від російської. Нині за таку роботу засилають на Соловки. Натомісць наказано тепер українську мову наблизити до російської, засмічувати її російськими словами та так наблизити обидві мови до себе, щоби справжня українська мова стала тільки діялектом російської мови, для нікого непотрібним.

На практиці українська мова є тепер щораз то більше випирана зі всякого публичного життя. Вона ще тулається по сільських школах побіч російської, одначе її щораз менше в середних школах, а вже стає рідкістю на університетах та вищих школах. Ні нема її по містах, у війську, в урядах та у всемогучій комуністичній партії.

Треба вміти розшифрувати дати та цифри проф. Бондарчука.

В часі своєї агітаційної поїздки серед українців по Америці проф. Бондарчук, один із підпирачів Кремля, наводив дати та цифри про стільки то інститутів Академії Наук Української Соціялістичної Радянської Републики, про стільки то університетів, про сотні високошкільних професорів, про тисячі високошкільних студентів. Тим американським українцям, що захоплені комуністичною агітацією від тих дат стало в голові крутитися. І вони стали низько поклони бити перед троном Сталіна, як світські, так і духовні, що були присутні на тих агітаційних збіговиськах.

Ніхто з них одначе не спитав, скільки то в академії наук тої провінції Росії, що називається Україною, є справді членів академіків українців, а скільки росіян, а далі, скільки жидів та навіть поляків. Мої обчислення на підставі урядових звідомлень академії сперед двох літ виказували, що лише по назвищах, то вже половина з них це не-українці, не враховуючи, що й люди з українськими призвищами це нині в Совєтах аж надто чистий тип малоросів, що не мають багато спільного з українським народом.

Дальше, серед тих інститутів тільки три були посвячені сяко тако дослідам української культури, до речі, навіть у такій кошлавій формі, яка вона нині можлива під Совєтами. Порівнючи видання тих інститутів та інститутів природничих чи господарських інститутів, які не мають безпосереднього звязку з українською, побачимо, що наділі це не українська академія наук, але російська з своїми членами та своїми дослідами.

Вкінці і з українською формою в академії є зовсім погано. Можна потрудитися до Публичної Бібліотеки в Ню Йорку та поглянути на видання „української академії наук" і побачити, що львина часть видань друкується вже по російськи. Видання українською мовою стають щораз більшою рідкістю.

Таке саме з професурою та студентством високих шкіл на Україні, таке саме з викладовою мовою тих високих шкіл. Професура в тих школах в більшости російська, українці вже в меншині. Студентство в більшости неукраїнське, особливо на видилах більше поплатних. Іншими словами, високі школи в Україні не служать укр. народови, тільки не-українській меншині, а властиво зайдам на українську землю. Причиняється до того ще й ця шкільна політика в Україні, про яку недавно у „Свободі" писав підсовєтський українець.

Вищі школи в Україні для совєтської буржуазії.

Недавно мав я змогу писати в „Свободі" про нарастання нової совєтської буржуазії спосміж начальства комісарів та їх родин, спосміж поліційної та військової буржуазії. Зі Совєтів напливають щораз то нові подробиці про заокруглювання буржуазійної совєтської кляси в Совєтах. Преса доносила недавно про заведення „деньщиків" в совєтській армії, себто давних „пуцерів" при австрійсько-цісарській армії. Нині вже немає рівних громадян в Совєтах, тільки пани, „гаспада" та прості люди. Дописувач в „Свободі" відкрив ще один цікавий момент в витворюванню совєтської буржуазії, а це заведення високих шкільних оплат на університетах.

В кожній реакційній країні,

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміграцького життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

115)

— Не бідуватимете й надалі! — старанно пироги уплітаючи казав сусід. — Початки звичайно тяжкі. А вживеться людина, пічне доробиятися, з кожним роком лекше ставатиме.

— Не так дуже! — перечив Безхатний. — У цих краях фармерський дорібок залежить не від старань фармера, а від збіжевих компаній в Шікаго й Вініпегу. Адже вони встановляють ціни на фармерський продукт, хоча самі зеленого поняття не мають, як збіжжа росте, скільки праці до нього треба приложити. Тут не те, що було у наших краях. Звалив селянин мішок чи два збіжжа і їде до міста. Торговці міські аж за рогачки виходять, щоб збіжжа по східній ціні сторгувати. І продавець і покупець торгуються завзято, ну, й доходять до якогось компромісу, — один попустить, другий набавить. А тут не так! Ціну встановлюють збіжеві компанії у залежности від запотребовань на міжнародному збіжевому ринку. Тож тут і багатий фармер цілковито залежть власне від тих компаній. Продуцент заробляє центи, а вони доляри. Можливо, як би збіжеві компанії творили самі фармери — до обезпечення фармерської продукції і не доходилоб. Розумілиб бодай, скільки праці й розходів поносить продуцент, встановлялиб ціни можливо людські.

— А ви думаєте, що в краю не траплялося таких незнайків — сусід заперечив.

— Чомуб ні. Але були вони високими урядниками, або й міністрами рільництва — говорив Безхатний. — Ось, наприклад, не анекдот, а свята правда. У царській Росії був такий міністер рільництва. Приїхав він до якогось дідича, свого приятеля. На вїзді у подвіря бачить, мандрує частоколом довгобородий цап. Міністер і каже: — Дивіться, яка чудова корова. Не знати, чи багато молока дає? Йому пояснили, що це цап, піднесли хліб-сіль. Він зважив бохонець в руках і питає: скільки таких бохонців виростає на одному колоскові? Знов пояснили, як довго забирає з колоска випродукувати бохонець хліба. Міністер трохи засоромився, а щоб показати, що й він на хліборобстві розуміється, питає: — А бульбу вже молотили? Такі самі знавці рільництва розпоряджуються хліборобським продуктом і тут, на американському континенті.

— А в мойому краю, думаєте, інакше було? — казав сусід сміючися. — Також приїхав міністер чи сам президент, до якось господаря. Побачив цапа і також назвав його коровою. Міністер нівроку був запасений, поволи вилазив з карити чи може авта, якраз напроти цапа. Цап певно думав, що панисько дражнить його, розгнався і 'пальнув міністра у сидження. Той загвалтував, загрозив господареви судом за чинну зневагу високого урядника республики. Господар потиху й каже: — Пане міністре, чи президенте, як там було йому на імя. Це не корова, але цап! Назвавши його коровою, ви його не аби як образили, бо та тварина не менше має гонору від наших шляхтичів. От він вам і відплатив за образу.

Обід затягнувся. Мужчини поговорили, жінки правили свої таємниці. Розійшлися пізно, коли вже вечерю треба було лагодити. Дякували сусіди господарям за щирість, та Безхатні побоювалися, чи не наобіцяли їм поміч, без думки обіцяне виконати. У світі багато несловних людей. Всеж сусід ставився на слові.

Кожного дня прибігала за молоком дівчинка, років дванацятьох, мала й на свої літа мізерна. Два тижні приходив він самий. Працювали, як для себе, на сонце не оглядалися. По двох тижнях зруб був готовий. Настелили підлогу, під кухнею викопали невеличку пивницю. На стелю накололи тимчасом осин, по них настелили галузя, вкрили дерном. Стелю з середини оббили дошками. Дощок вистало оббити стіни спальні, решта мусіла ждати кращих часів.

(Дальше буде).

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

Филип Морей, президент КІО („СІО").

Яке значіння матиме для Америки підвищення платні

Американці чужинецького походження уважаються інтегральною частиною Америки і справа непорозумінь відносно підвищення американським робітникам платні їх незвичайно цікавить. Всі ми дуже добре знаємо, що більшість людей в Америці працює на життя. Це, скільки певна людина заробляє і скільки видає, відбивається на життю других американців. Це є економічний бік справи і ніхто не буде її оспорювати.

Домагаючись підвищення основної платні, КІО старається закрити прогалину в робітничому буджеті після перемоги над Японією, а це вже піде не тільки в користь робітників, але і в користь цілого американського народу, а також в користь інших, чужих народів.

Справа ось в чім. Як скінчилася війна, то працедавці зменшили години праці, за яку, очевидно, менше платили. Наприклад, як вчасі війни робітник працював тижнево 48 годин, то, на основі юнійного контракту, йому платили за 52 години, цебто діставав „тайм енд геф" за надвишку праці. Сьогодні інакше стоїть справа. Тепер майже всі фабрики працюють по 40 годин тижнево і платять робітникам звичайну платню. Це значить, що коли робітникови обтягнуть з тижневої платні одну трету частину на це й те, то йому малощо лишиться.

А треба знати, що мимо зменшення заробітної платні, кошти прожитку цілком не зменшилися від дня перемоги над Японією. Вони ще є коло 50% вищі, ніж були в 1940 р. Тепер є підстава вірити, що в короткому часі кошти прожитку підуть ще більше вгору, так, що пересічному робітникови з родиною буде ще тяжче вижити, як тепер.

Конгрес Промислових Організацій КІО і звязані з нею юнії стараються повести справу так, щоби робітникам піднести платню до тої міри, щоби вона рівналася тій, яку вони діставали вчасі війни. В деяких юніях КІО, таких як Юнайтед Стіл Воркерс і Юнайтед Електрікал Воркерс, юнія домагається підвишки платні два доляри на день, а автомобілева юнія домагається підвишки 30% основної платні.

Якщо основна платня не буде підвищена, то в наступнім році купна сила в краю впаде на яких 35 біліонів долярів. Це значить, що робітники і їх родина не матимуть спромоги добре відживлятися, ні одягатися; не зможуть вигідно мешкати і не будуть мати чим покривати щоденні розходи. Наслідком цього торговці будуть продавати менше фабричних виробів, фармери будуть обслугувати менше людей. Якби до того дійшло, то будемо мати другу депресію і то більшу як була 1930 року. Прийде загальна економічна криза, яка може привести Америку до господарського упадку.

Через це власне робітники, при помочи своїх юній, домагаються, аби їм підвищено платню. Якжеж ставляться до цього працедавці, які відмовляються навіть говорити про економічно оправдане домагання робітників?

Урядові цифри показують, що фабриканти ще ніколи так добре не стояли, як тепер. Промислові прибутки вчасі війни піднеслися в пятеро. По оплаченню податків прибутки виносили 6.1 біліона долярів. Крім того, промисловці мають ще 15 біліонів надвишки, а до того вони дістали 25 біліонів долярів зворотy доходового податку. Державні знавці кажуть, що в 1945 і 1946 році промисловці матимуть ще більші прибутки, як мали вчасі війни.

Вироблений Бюром Военної Мобілізації і Реконверзії звіт показує, що промисловці можуть піднести робітничу платню до 24%, не рухаючи прибутків. Президент Труман недавно заявив, що, на його думку, підвишку можна і треба дати. І то зараз. Представники промислу цього не оспорюють, бо не можуть. Факти є вперта річ, сказав президент Линколн.

КІО і злучені з нею юнії роблять все, що в їх силі аби робітники дістали підвишку платні. Вони переговорюють з промисловцями, з урядом і стараються, щоби їх підтримало громадянство, бо публична опінія має сьогодні велику вартість. КІО є певна того, що коли громадянство знатиме факти; коли організовані і не організовані робітники, чоловіки і жінки, знатимуть про що йде спір, то напевно погодяться з тим, що домагання юнії піднести робітникам основну платню, є оправдані.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ - ГЕМТРЕМК, МІШІҐЕН.

Свято 20-ліття Союзу Українок Америки.

Двацятьліття заснования великої й славної жіночої організації — Союзу Українок Америки — відсвятковано в місті Дітройті й в Гемтремк в днях 20 і 21 жовтня і обидва ці свята випали надзвичайно агрно.

В Дітройті відбулося ювилейне свято в суботу вечером, в Українським Народнім Домі, при участи поважного числа публики. Отворила його голова філії СУА, М. Сена. У вступнім слові згадала коротко, які великі завдання стоять перед членками СУА, а теж вичислила ті різні інституції, яким СУА помагав, та ті різні культурні й допомогові акції, які вів СУА впродовж свого 20-літнього існування. Потім наступила музично-вокальна частина концерту. Дівочий хор „а капеля", під проводом панни С. Андрусевич, виступив з гарною збіркою українських пісень, а теж відспівав гимн Союзу Українок. Хор вивязався знаменито з свого завдання, а так само ті, що виступали з сольоспівами, як п-нна Шандяк і п. Д. Атаманець, а далі дуети п-нни Шандяк та п-нни Мозолі. Акомпаніювала їм молоденька п-нна Атаманець.

Потім наступив реферат п-ні Клявдії Олесницької. Він заслугує на велике признання за те, що був солідно оброблений. Бесідниця дала ясний образ праці жіноцтва в минулому, як і представила ту працю, що перед нами. Співчувала з тим, що їх придавило тяжке горе. Бо, як казала, декотрій з членок остав десь на чужині тільки деревляний хрестик по утраті сина, мужа, чи брата. При кінці додала жінкам бадьорости і закликала до дальшої праці в Союзі Українок Америки.

Вистава Української Ноші, що є власністю Суа, вийшла також дуже гарно й була під управою п-ні Юлії Шустакевичевої, що вложила в ту виставу багато труду.

В Гемтремк відбулося свято в неділю, 21. жовтня в Українській Хаті з тою зміною, що там виступав Хор ім. І. Котляревського під управою п. Д. Атаманця.

З ювилею вислано резолюцію до президента Трумана і обидвох сенаторів стейту Мишиген. В Дітройті переведено збірку на допомогу українським жертвам війни, котра принесла $75. Її вислано на руки Зл. У. А. Д. Комітету. В Гемтремк зібрано $79 і передано в руки о. пароха О. Тиханського на відбудову приюту для молодих українських студентів теольогії в Римі, а де тепер находяться українські военні збігці.

Чистого доходу з обидвох свят було $680. Половину призначено на Вищу Школу в Стемфорд, а другу вислано до централі СУА в Філядельфії як ювилейний дар, що є призначений на стипендії молодим членкам СУА, що студіюють медицину, музику, чи взагалі мистецтво.

М. Сена,
голова Філії СУА.

Як ріжні люди здоровлять себе?

Ріжні народи в ріжний спосіб поздоровляють себе.

Коли ми стрітимось зі знакомими, то поздоровляємо їх в один з принятих способів: "Слава Ісусу Христу!", "Слава Богу", "Добрий день", "Як маєтеся" і т. п.

Єгиптянин здоровить знакомого словами: "Як потишся?"

Китаєць словами: "Як смакував вам риж?"

Мешканці одного острова филипин беруть ногу того, кого хочуть поздоровити і потирають нею свое обличча.

Мурини цілують один одного в плече.

Ескімоси і мешканці Островів Полудневого моря потирають собі носи і обмінюються дарунками.

В старинним Римі, де чи не кожний чоловік був вояком, звичайно поздоровляли себе словами: "Як ваша сила?"

В Корані (свята книга Магометан) говориться: "Коли хто поздоровить тебе, то ти поздорови його ще ліпше, як він тебе, або бодай так само, бо Бог звертає увагу на кожну річ".

Еспанці поздоровляють себе при стрічі такими словами:— "Витайте, ласкавий пане", а при відході: "Хай Бог буде з вами", або "Хай святі ангели товаришуть вам".

Німці здоровлять себе: "Як почуваєте себе?"

Італійці мають три способи здоровлення, відповідно до пори дня. Рано кажуть: "Хай Бог нагородить вас добрим днем"; по полудни: "Хай Бог дасть вам добре здоровля"; вечером: "Хай Бог дасть вам доброту ночі". На Сході здоровлять се-бе словами: „Мир вам".

ПОШУКУЄМО 329 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

171) Павло Мороз, Белвил, Ню Джерзі	$ 100.00
Попередно проголошено	17,050.00
Разом	$17,150.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

де істнує державне шкільництво, уряд для утрудення доступу дітям простих людей заводить високі університетські оплати. Бідний селянин чи робітник не в силі заплатити високих оплат та дитина простої кляси не може осягнути високої освіти, вибитися вище в життю. Такі високі оплати були в давній царській Росії, такі високі оплати були в передвоєнній панській Польщі. Заплатити 300 золотих шкільної оплати на рік за дитину в університеті не міг ні простий робітник не вбогий селянин. Діти урядовців поліції та війська звільняли від таких оплат.

Замітне, що вже в конституційній цісарській Австрії не було оплат на університетах. Там кожна дитина, що добре вчилася неплатила нічого і могла легко добувати університетську освіту навіть у власних силах.

Нині в Советах завели високі шкільні оплати та наділі замкнули доступ до високих шкіл дітям всіх нижчих кляс. В Україні нині практично то означає, що дітям мас українського селянства та вбогішого робітництва наділі вступ до советських високих шкіл замкнений. Це й причина, чому в високих школах в Україні українська молодь нині в меншості, в більшости є сини та доньки наїзників, російської менщини.

Чи советська освіта несе освіту?

Одним із аргументів, що ними воюють большевики не тільки серед заокеанських українців, але навіть серед чужинців це твердження, що большевики зліквідували неграмотність, всі навчилися читати. Це й правда, але теж існує друга правда, що грамотність може бути так добре джерелом освіти, як і джерелом темноти. Грамотність є джерелом освіти тоді, коли людина може свобідно все читати, пресу книжки і так дальше. Не сама грамотність, але виробловання власного критичного осуду це джерело освіти, а уміння читати та писати то тільки засіб, це немов інструмент до освіти. Інакше є в Советах. Грамотність там поширена на це, щоби советський громадянин читав тільки то, що йому до читання подають урядові газети та видання. Інших газет, інших книжок крім урядово советських, там немае. Людина не має змоги читати різні газети, різні книжки; отже не має змоги виробляти собі світогляду, не має змоги витворювати в собі критичний змисл.

В Советах громадянин читає тільки те, що йому позволять читати. Результат тої советської освіти такий, що советський громадянин зі своєю грамотністю такий самий темний, як був і його батько без освіти. Може ще й темніший! Бо тамтой мав хоч хлопський здоровий розум, незбаламучений односторонним фальшивим насвітленням всіх фактів життя.

Ось така то дійсність советської культури в Україні.

Світові змагання проти нужди

Держави та народи світу стараються сьогодня обєднатися в боротьбі з голодом — одвічним ворогом людства. Важний крок в цьому напрямку зроблено минулого місяця в Квебеку, в Канаді, де зїхалися делеґати Обєднаних Держав на перше засідання Харчової та Аґрикультурної Орґанізації. Обєднаних Держав, що розпочинає працю по війні. Її не треба змішувати з УНРРА, що є також інтернаціональною орґанізацією та має до діла також з голодом і нуждою. УНРРА є тимчасовою орґанізацією, встановленою з певним завданням — облегчити голод, помогти в нещастя, злиднях, викликаних війною. ХАО є сталою орґанізацією з далекосяглою метою — помагати в творенні свободи від нужди по цілому світі. Це не є допомогова установа, але науково-дослідча та дорадча. Вона буде подавати вільно такі інформації та поради, як наприклад, заводження сухих районів, найкращі способи плекання худоби та інші справи, що торкається світових харчових та взагалі сільсько-господарських потреб.

ХАО була створена року 1943, в Гат Спринґс, Вірджінія, на зїзді заступників 44-х держав. Серед присутних там чоловіків і жінок було чимало світової слави фахівців в справах сільського господарства, харчів та відживлювання. По дискусіях всі погодились на такі точки:

1. В світі ніколи не було досить поживи. За нормальних часів щонайменше дві третини людства зле відживлялись, багато терпіли періоди голоду, не зважаючи на те, що дві третини світового населення займаються сільським господарством

2. Модерна наука про відживлювання доказує понад всякий сумнів, що коли люди зможуть мати вистарчаюче відповідного роду харчів, пересічний рівень здоровля та загального добробуту може бути значно вищим від сучасного.

3. Модерна наука виробництва вказує, як треба виробляти у вистарчальній кількости відповідного роду харчі! Для того сільські господарі, деб вони не були, повинні мати нагоду користуватися відповідними методами.

4. Але самого виробництва мало. Треба, щоби харчі так розпреділювалися, аби піднести повільно рівень споживання для тих, хто не має досить.

5. Все це вимагає поширення світового господарства, в якому кожда країна матиме своє власне завдання, але всі проте творитимуть разом цілість.

Конференція в Гат Спринґс 1943 року радила, щоб створити сталу орґанізацію, по можности якнайскорше, яка займалась би не тільки справами харчів, але також лісним та рибним господарством. Призначено тимчасову комісію для вироблення плянів та накреслення статуту. В липні 1944 року вже вислано проєкт статуту урядам дотичних держав. Того самого місяця Конґрес Злучених Держав ухвалив, щоб ця країна була членом ХАО.

Держави, що ввійшли членами до тої орґанізації, погодились піднести споживчий рівень життя, поліпшити сільсько-господарське виробництво та розпреділення, співпрацювати в тім напрямку з іншими країнами та подавати періодично відомости про свої досягнення.

ХАО має стати частиною Орґанізації Обєднаних Держав, під контролею її Економічно-Соціяльної Ради. Тому в праці стоятиме близько до тих відділів, що займаються справами торгу, кредиту, грошевої стабілізації, праці, здоровля, освіти та іншими, звязаними з добробутом країн. На першому зїзді одноголосно вибрано директором Джана Бойд-Ор — світової слави наукового фахівця у справах відживлювання та члена британського парляменту.

Загальна Рада — ФЛІС.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання ґазети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

—o—

„Помістіть без змін". — Такого не пишіть і не вимагайте, а як вимагаєте, то взагалі не висилайте до ґазети. Не тільки до „Свободи", але до ніякої, бо ніяка ґазета не погодиться з тим, щоб обовязково містити без змін. В редакції ґазети знають, що є такі речі, які треба містити без змін. Редактори не дуже то легко й приємно додавати собі труду і справляти, чи скорочувати надіслані матеріяли, бо праці є й без цього доволі. Ті, що хочуть поміщення „без змін" не знають, скільки приходиться потім терпіти нераз редакції, що таке „без змін" помістила. І то не тільки від наших людей! За наше ліберальне відношення до дописувателів приходилось останніми літами витерпіти ще й тому, що редакцію брали відповідальною за все, що було в ґазеті, навіть тоді, коли під статтями чи голосами читачів були підписи різних осіб, яких опінію ми тільки передавали, хоч в однім чи другім з ними не погоджувались. З цього не виходить, щоб ми далі не визнавали свободи слова в спосіб, з яким ми зросли. Та з усього треба вчитись! Як редакторам, так і суспільности, а зокрема тим, що забирають голос в ґазеті. Запевняємо усіх, що це дуже неприємна праця обробляти надсилані до редакції матеріяли, а велика радість, коли можна містити дослівно все, як прийшло до ґазети. Та така праця є прикра не тільки в такій бідній ґазеті як наша, але так само і в найбільших ґазетах. Тому саме, як вмер недавно в ґазеті Ню Йорк Таймс довголітний редактор, що виправляв статті й дописи, то часопис написав в його память вступну статтю, кажучи, що тій людині повинні по смерти поставити памятник за мучеництво... Без нього, пише Ню Йорк Таймс, часопис не був би став тим, чим є. А скільки крови наїли йому це „тільки дописувателі, але й інші редактори, яких статті переходили через його руки!

ПОШУКУЮТЬ

Прот. **ЯКІВ КОСТЕЦЬКИЙ**, який мешкає в Німеччині в місті Ansbach (Bayern) Maximilianstrasse 7, пошукує свойого сина Ігоря, народж. 8/IV. 22 р. Хто би мав які інформації, прошу написати до:
Mr. B. M. НОРТІАК
22 Hurlbert St.,
New Britain, Conn.

Д-р ВОЛОДИМИР КОПАЧ пошукує свого брата і сестру **АННУ ФЕДІВ**, з дому Копач, уроджена в Голубчику Великім коло Тернополя. Прошу зголоситися на адресу:
ПЕТРО СТАХІВ
213 Weaver Ct., Rochester 5, N. Y.

ПОШУКУВАННЯ

Сестри **СТЕФАНІЯ ЗБИР-ШТИКОВА І ЗЕНА РАТИЧ-КЛИМОВСЬКА**, з синами, пошукують тіточного брата **ЯРОСЛАВА ІВАНЧУКА**, який має жети в Ню Йорку. Писати **F. SZTYK**, 36 rueCite, Ronisee, Belgique.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Згідно з повідомленням военного департаменту в Вашингтоні, Д. К., згинув дня 7. вересня 1944 у війні з Японією

РОМАН ГРИЦЯК,

член 204. відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Всі члени 204. відділу УНС. висказують найглибше співчуття Родичам Покійного, мамі Евгенії й Онуфрієви Грицяк, по втраті сина Романа.

Вся родина Грецяків є членами У. Н. Союзу.

М. Близнак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1285. Містерія і небеспека.

Як вони переходили браму дивного замку, Тарзан завважав якусь таємничість і небеспеку.

„Може ліпше булоб, колиб ти вернулася і ждала на мене в джунглях" — сказав він до своєї товаришки.

Джена вказала на раненого чоловіка. „Я мушу бути тут і ратувати його".

Потім вона добавила із глибоким довірям та чуливістю: „Коли я з тобою, Тарзане, я не боюся нічого".